# Europska unija

Autor Administrator

Europska unija -što je to?

Drago Bojiæ,  Svjetlo rijeèi, Sarajevo 2007.

U trenutku kad Europska unija slavi pedeset godina svoga postojanja, još uvvijek su otvorena mnoga pitanja. Najteže od njih i odluèujuæe za njezinu buduænost jest pitanje što je Europska unija, odnosno što ona želi biti.

*  *  *

Doæi æe dan kad æe se sve nacije ovog kontinenta, ne šteteæi svo-jim posebnim obilježjima i slavnim individualitetima, usko povezati u jednu višu zajednicu i osnovati veliko europsko bratstvo. Jednoga æe dana jedino bojno polje biti tržište konkurentnih  ideja. Doæi æe dan kada  æe  glasovni listiæi zamijeniti metke i bombe.

Rijeèi su to poznatog francu-skog romanopisca, pjesnika i esejista Victora Hugoa, izreèene polovicom devetnaestog stoljeæa, a inspirirane idejom o ujedinjenoj Europi. San o ujedinjenoj  Europi kojim su se uz  Hugoa zanosili i mnogi drugi europski  vizionari i filozofi njegova vremena èekat æe  èitavo jedno stoljeæe na  svoje ostvarenje. Dva velika svjetska rata i  mnoštvo malih ratova  u  prvoj polovici dvadesetog stoljeæa  razbit æe mit o mirnoj i politièki stabilnoj Europi s poèetka toga stoljeæa  i izrodi-ti mnoštvo totalitarizama s užasnim posljedicama i dovesti u pitanje zaže-ljeno i sanjano europsko jedinstvo.

I kad se to èinilo najmanje oèekivanim i gotovo nemoguæim, nakon straho-ta Drugog svjetskog rata, iz kojega europski kontinent izlazi politièki podijeljen i gospodarski osiromašen, s milijunima ubijenih i nestalih, za-poèinju pregovori o ujedinjenju Europe, i prvi konkretni politièki potezi u tom smjeru.

Protivnici totalitarizama  koji su uzrokovali drugi svjetski rat odluèili su nadvladati i okonèati međusobnu mržnju i rivalstvo i graditi trajni mir među brojnim zavaðenim europskim narodima. Velikim i pronicljivim po-litièarima (Konrad Adenauer, Alcide de Gasperi, Robert Schuman) uspije-va uvjeriti ljude u svojim zemljama kako je došlo vrijeme za jednu druga-èiju Europu, makar se to u poèetku ti-calo samo njezina zapadnog dijela. Iz njihovih susreta i pregovaranja izrast æe konkretne smjernice za ostvariva-nje stoljetnog sna.

# Jubilej u sjeni (ne)rješivih problema

Ove se godine (2007) navršilo pe-deset godina od Rimskih ugovora, kojima je uspostavljena Europska ekonomska zajednica. Veliki jubilej, koji prate razlièite manifestacije od najviših europskih do onih lokalnih razina, optereæen je mnoštvom unutarnjih razilaženja èlanica ove zajed-nice, nepovjerenjem izmeðu malih i velikih, pojaèanim nezadovoljstvom graðana Unije, nepomirljivim razli-kama izmeðu starih i novih èlanica, prebrzim i nedovoljno pripremlje-nim proširenjem na Istok i morem skepticizma što ga svakodnevno pro-izvode kritièari ove ideje, ali i oni koji se u ovoj zajednici sve manje sretnim osjeæaju.

Iako zagovaratelji europ-skog jedinstva svakodnevno uvjera-vaju kako je tek rijeè o malim i rješi-vim problemima, sve je više skeptika i unutar Unije koji ukazuju na slabosti i neodrživost ove zajednice. Neuspje-la ratifikacija Europskog ustava koja je jedinstvo trebala uèvrstiti dodatno je ojaèala skepticizam, kako unutarnji tako i vanjski.

Èinjenica je da i nakon pedeset godina zajednièkih napora oko realizacije ove ideje ostaju mnoga neriješena pitanja o kojima æe se još dugo raspravljati i o kojima æe u konaènici ovisiti i buduænost Unije. I dok s jed-ne strane veæina europskih politièara Europsku uniju smatraju najboljim moguæim rješenjem za suživot europskih razlièitosti i model koji æe se s vremenom preslikavati i na druge di-jelove svijeta, drugi su opet skeptièni i smatraju kako ovim ujedinjavanjem zadovoljni mogu biti tek veliki, poli-tièki i ekonomski moæni narodi koji u procesima sveprisutne globalizacije ignoriraju one male i dovode u pita-nie njihovu politièku, ekonomsku i kulturalnu egzistenciju.

## lzmedu ekonomije i politike

Današnja Europska unija rezultat je polustoljetne evolucije koja je zapoèela pedesetih godina 20. stoljeæa kao sektorsko udruživanje država èlanica u sklopu Europske zajednice za ugljen i èelik, a nekoliko godina kasnije proširio se i na druga podruèja iskljuèi-vo u ekonomskom i gospodarskom sektoru. Nakon što je Pariškim ugovorom uspostavljena Europska zajed-nica za ugljen i èelik (ECSC) 1951. godine, samo nekoliko godina kasni-ie ( 1957) Rimskim ugovorom je stvorena je F'uropska ekonomska zajednica (EEC). Ova su dva ugovora, izrazito ekonomske prirode, kasnije nadopu-njeni i Jedinstvenim europskim aktom (1986), Ugovorom o Europskoj uniji (Maastriht,1992), Amsterdamskim ugovorom iz 1997, i Ugovorom iz Nice, 2001. Danas Europska zajedni-ca (EU) broji 27 èlanica s gotovo pola milijarde stanovnika. Buduæi da su neke države u pregovorima za èlanstvo u uniji (zemlje jugoistoène Eu-rope), smije se pretpostaviti kako æe ona i dalje rasti, i površinom i brojem stanovnika, a time æe nesporno jaèati i njezina ekonomska i politièka moæ. Današnja Europska zajednica najjaèa je ekonomska sila u svijetu, s najbo-ljim standardom života, ali istodob-no bez zajednièke vanjske politike i s mnoštvom unutarnjih slabosti.

S onu stranu pukih podataka i važnijih datuma u formiranju ove za-jednice, kao temelj na kojemu izrasta ideja o europskom povezivanju, stoji politièka volja i želja za nadvladava-njem unutarnjih podjela na europ-skom kontinentu. Politièka podjela Europe, proizišla iz Drugog svjetskog rata i nategnuti odnos izmedu pobjednika i pobijeðenih izrodit æepotrebu za pomirenjem i oèuvanjem mira.

Iako u poèecima stvaranja ove zajednice dominiraju ekonomski raz-lozi koji i danas igraju vrlo važnu ulogu, s vremenom æe težište proble-matike ujedinjavanja i proširivanja unije zadobiti jaèu političku kompo-nentu u najširem smislu toga pojma, onu koja je i inspirirala europske po-litèare nakon Drugog svjetskog rata i izrodila ideju o ujedinjenju. Èini se kako međusobna trgovinska ovisnost i uvezivanje ekonomskog sektora ne mogu dokraja povezati mnoštvo na-roda i kultura na europskom konti-nentu i kako je za jaèe povezivanje potrebno nešto više od same trgovine i ekonomije.

Što stvarno povezuje Europu?

Nakon što je postalo jasno da tr-govinsko povezivanje nije dovoljno kako bi održalo na okupu ovu veliku zajednicu, zapoèele su rasprave i traju i danas o tome, što je to još zajedničko Europljanima osim sudbinski nerazdvojivog poziranja na zemljopisnim kartama!? Koje su to druge poveznice koje ovaj burnom prošlošæu i mno-gim ratovima optereæeni kontinent može povezivati u jedno!?

Kao temeljne poveznice Starog kontinenta suvremeni europski filozofi navode grèku i rimsku kulturu, kršæanstvo i prosvjetiteljstvo. U njima je sadržana zajednièka povijesno-kulturna i religiozno-političkа baština Europe. Međutim, moderno je doba donijelo mnoge promjente na europskom kontinentu u svim sferama života. Tako dio europskihi mislilaca današnjice (s pravom!?), naglašava kako je zbog krize kršæan-skog identiteta posljednjih stoljeæa, sve veæeg broja pripadnika drugh religioznosti unutar Europske zajednice teško graditi jedinstvo isključèivo na jednoj religiji. Predstavnici različitih kršæanskih crkava veæ su izrazili svoje nezadovoljstvo nejasnim statusom Boga u europskom ustavu i sve je više kritièara koji su protiv bezbožne zajednice. Tako su Katolièka crkva u Poljskoj i Pravoslavna crkva u Grèkoj još uvijek ponajveæi protivnici po njima izrazito sekularnog europskog društva, u kojemu sve više dominiraju posvemašnji liberalizam i relativiziranje. Uostalom, u svim priznatim europskim crkvama prisutna je nemala doza skepticizma spram Europske unije.

Drugi opet smatraju kako je i političko jedinstvo Europe tek djelomièno prisutno samo na dokumentima u briselskim kancelarijama, a posve malo ili gotovo nikako u praksi. To se najviše osjeæa na području vanjske politike, gdje nema zajedničkih stavova i gdje velike europske nacije, kad je rijeè o vlastitim interesima, olako zaborave da su dio jedne veæe zajednice. I dok njihova samostalna političkа iskakanja iz zadanih europskih okvira pro-laze nekažnjeno, s druge strane, mali i u globalnoj politici inferiorni narodi taj si luksuz ne smiju priuštiti.

Mnogi opet naglašavaju kako su upravo s Europskom unijom nano-vo otvorena mnoga bolna i dosad neriješena manjinska pitanja i upozoravaju na opasni trend rasta desno orjentiranih, nacionalizmom, religij-skim radikalizmom i ksenofobijom oznaèenih stranaka koje u Europskoj zajednici, njezinoj globalizacijskoj politici i nekontroliranom širenju vide opasnost za vlastito nacionalno i gospodarsko samoodržanje.

Dalo bi se nabrojiti èitavo mnoštvo otvorenih pitanja koja kako iznutra tako i prema vani optereæuju ovu zajednicu i

uvijek iznova postavljaju pitanje - što je to zapravo Europska unija? Što je to Europa i kako održati graditi europsko jedinstvo!? Na kra-ju ovog kratkog razmišljanja o Europskoj uniji vratit æemo se uvodnim mislima Victora Hugoa. Kako god imalo slabosti, to veliko hugoovsko eu-ropsko bratstvoje stvoreno. Meðutim, pravi izazovi tek mu predstoje. Ako je to jedinstvo dosad prvenstveno gra-ðeno na ekonomskom podruèju pod globalizacijskim plaštem, nije li vrije-me za promjenu perspektive i za zao-kret prema kulturnom i politièkom povezivanju s jaèim vrednovanjem lokalnih (zavièajnih) vrijednosti i ve-æem uvažavanju èovjeka-pojedinca i njegove osobnosti!